ILIE LUCEAC (2 iulie 1950 – 5 iunie 2017)

Ilie luceac (2. Juli 1950 – 5. Juni 2017)

(*Zusammenfassung*)[*]

Der vorliegende Beitrag ist dem Czernowitzer Professor, Schriftsteller und Historiker Ilie Luceac gewidmet. Er war stiftendes Mitglied der Gesellschaft für Rumänische Kultur „Mihai Eminescu“, stellvertretender Redaktionsleiter der Zeitschrift „Glasul Bukowinei“ (Czernowitz – Bukarest), wissenschaftlicher Mitarbeiter an dem Bukowina-Institut der Rumänischen Akademie.

Ilie Luceac erblickte das Licht der Welt am 2. Juli 1950 in Sinăuții de Jos, Region Czernowitz (ehemaliger Landkreis Dorohoi) und erlebte die Nachfolgen des Dramas der Teilung seiner Heimatprovinz. Er entfaltete sich als eine distinkte Persönlichkeit der Kulturlandschaft Bukowina und nahm aktiv an wissenschaftlichen Konferenzen und Kolloquien teil. Prof. Dr. Ilie Luceac ist unerwartet am 5. Juni 2017 von uns gegangen.

Der Autor beschreibt die Persönlichkeit und die Bestrebungen Ilie Luceacs, ein Mensch der sich durch die Bescheidenheit wahrhaft kultivierten Menschen auszeichnete und stets wissbegierig und offen für den Dialog war. Er leistete einen wesentlichen Beitrag zur Wiederbelebung des ethnischen Zugehörigkeitsgefühls und zur geistigen Entwicklung der Rumänen aus der Region Czernowitz.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Ilie Luceac, Bukowina, Czernowitz, Bukowinarumänen.

Deși îl cunoșteam pe domnul Ilie Luceac de pe vremea primelor congrese ale Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina sau ale Societății pentru Cultura Românească „Mihai Eminescu”, care s-au desfășurat la Gălănești, Rădăuți și Cernăuți, am simțit nevoia să mă documentez pentru realizarea acestei evocări care să fie pe măsura importanței acordate de Ilie Luceac legăturii sale cu Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei, acum Institutul „Bucovina” al Academiei Române. Pe măsură ce citeam articolele, studiile sau monografiile pe care le avem la Institutul „Bucovina” prin bunăvoința autorului, dar și diversele texte care au fost scrise despre activitatea sa, de-a lungul vieții și după trecerea la cele veșnice, mi se arătau fațete mai puțin știute ale cărturarului bucovinean. Faptul că era de o profundă omenie, cultivat, de o modestie specifică spiritelor alese, curios și deschis spre dialog sunt calități pe care le regăsim amintite în cele ce s-au scris despre viața

[*] Traducere: Carol-Alexandru Mohr.

Analele Bucovinei, **XXV**, *2* (51), p. 671–674, Rădăuți – București, 2018

BDD-A32752 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:14:00 UTC)

şi activitatea profesorului cernăuţean, evocate constant în scrierile elevilor, colegilor de catedră sau ale celor care l-au cunoscut în diverse împrejurări, în manifestări ştiinţifice, excursii tematice, expoziţii de carte, emisiuni radio şi de televiziune.

Pentru el, omul şi istoricul Ilie Luceac, eternitatea s-a născut la satul baştinei sale (cum ar spune confraţii uitaţi din regiunea Cernăuţi!), Sinăuţii de Jos, în fostul judeţ Dorohoi, acum în regiunea Cernăuţi, unde a văzut lumina zilei la 2 iulie 1950. A gravitat axiomatic pe linia culturală ce unea lumea satului Sinăuţi cu centrul cultural al Bucovinei, care a fost Cernăuţiul, şi trăia continuu drama împărţirii provinciei natale, ca urmare a înţelegerii dintre cei mai mari criminali ai istoriei, Hitler şi Stalin, în urma căreia linia de frontieră trecea la câteva sute de metri de casa părintească.

Ilie Luceac a venit pe lume şi s-a format într-o vreme în care lumea blocului estic şi URSS-ul erau într-o deplină osificare politică şi „generalisimul" Stalin îşi trimitea şi „bunii" şi „răii" săi susţinători în lumea umbrelor, era o lume în care binele şi răul, frumosul şi urâtul, neamul şi străinul trebuiau definite după logica mefistofelică a învingătorului din Răsărit, din cel de al Doilea Război Mondial, într-o vreme în care – aşa cum scria unul dintre ziariştii de la „Zorile Bucovinei" – şi să priveşti sau să te întrebi ce-i sau cine trăieşte dincolo de graniţă era un delict de conştiinţă. Aşa că, în acest loc, care pe vremea copilăriei şi şcolarităţii lui Ilie Luceac trebuia să fie măcar în parte asemănător cu lumea edenică a lui Creangă sau cea a terebleceanului Aurelian Chirilă (autorul romanului *Chemarea anilor mici*), oamenii erau în anii de după foametea din 1946–1947, în timpul în care mulţi bucovineni erau deportaţi în Gulag şi când rescrierea istoriei, slavofilia şi filorusismul erau condiţii necesare supravieţuirii. Aşa că te miri cum a fost posibilă renaşterea sentimentului naţional şi creşterea spirituală a celor care, spre sfârşitul însângeratului veac, au dărâmat zidul „Berlinului local", redescoperind demnitatea şi libertatea. Între cei care au trăit şi contribuit la acest miracol pentru românii bucovineni din regiunea Cernăuţi a fost şi Ilie Luceac.

Ilie Luceac a studiat la Liceul Pedagogic din Cernăuţi (1965–1969), a absolvit Facultatea de Filologie, specializarea Limba şi literatura română, în 1974 şi Facultatea de Istorie, în 1992 – ambele de la Universitatea de Stat din Cernăuţi. A fost profesor de Limba română la Şcoala Medie nr. 10 din Cernăuţi, redactor la Radio Ucraina Internaţional, profesor la Liceul Pedagogic din Cernăuţi şi a predat şi limba latină la Institutul Teologic Ortodox din Cernăuţi. În iulie 2000, a obţinut titlul ştiinţific de doctor în istorie la Universitatea din Bucureşti, cu tema *Cultura în Bucovina în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea. O analiză de caz: Familia Hurmuzaki*.

În efervescenţa creatoare apărută după căderea zidului Berlinului şi apoi a URSS-ului, istoricul Ilie Luceac s-a manifestat activ în societatea bucovineană,

BDD-A32752 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:14:00 UTC)

care își redescoperea virtuțile și trecutul, fiind printre cei care au pus bazele Societății pentru Cultura Românească „Mihai Eminescu”, împreună cu d-na Alexandrina Cernov, m.o. al Academiei Române. Tot împreună au fondat Editura „Alexandru cel Bun” din Cernăuți și au susținut eforturile editoriale și culturale ale acesteia, impresionanta bibliotecă pe care o puneau la dispoziția celor interesați de istoria și cultura Bucovinei. În același timp, nu trebuie să uităm eforturile depuse pentru conservarea patrimoniului cultural și arhitectonic al provinciei natale, contribuția la refacerea mormintelor familiei Hurmuzaki de la Cernauca sau identificarea unor edificii care amintesc de trecutul glorios al orașului Cernăuți, de personalitățile de seamă ale culturii române și universale, care s-au format ori s-au aflat, într-un moment sau altul, în capitala Bucovinei.

De la apariția, în anul 1994, a revistei „Glasul Bucovinei”, editată sub egida Fundației Culturale Române, azi Institutul Cultural Român, Ilie Luceac a fost redactorul-şef adjunct al publicației. A fost cercetător științific asociat al Institutului „Bucovina” al Academiei Române, membru activ al Institutului Român de Genealogie şi Heraldică „Sever Zotta” din Iaşi, membru fondator al Asociației Republicane Științifico-Pedagogice „Aron Pumnul” din Ucraina și vice-preşedinte al Fundației de Binefacere „Casa Limbii Române” din Cernăuți. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Societății Scriitorilor Români din Cernăuți.

O înşiruire nici pe departe exhaustivă a sarcinilor culturale pe care şi le-a asumat, dar care ne arată dăruirea de care a dat dovadă atunci când a publicat numeroase articole și studii în cele mai diverse periodice din România, Republica Moldova și Ucraina, precum: „Magazin istoric”, „Curierul românesc”, „Bucovina literară”, „Septentrion literar”, „Candela”, „Limba româna”, „Glasul Bucovinei”, „Dosarele istoriei” (Bucureşti), „Revista istorică” (Bucureşti), „Libertatea cuvântului”, „Arcaşul”, „Curierul de Cernăuți”, revista „Bucovynske vice” (Cernăuți) și „Analele Bucovinei”.

Preocupat constant de soarta școlilor românești din regiunea Cernăuți, Ilie Luceac a fost, împreună cu soția sa, autor de manuale de limba şi literatura română, de literatură universală pentru şcolile cu limba română de predare din Ucraina. A fost apreciat în literatura de specialitate pentru cercetările sale şi valoarea studiilor pe teme de istorie publicate. Între acestea, se înscrie lucrarea *Familia Hurmuzaki: între ideal şi realizare (O istorie a culturii româneşti din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea)*, Cernăuți – Timișoara, Editura „Alexandru cel Bun” – Editura „Augusta”, 2000, 364 p., care a fost distinsă cu Premiul Academiei Române „Eudoxiu Hurmuzaki” (2002). Ilie Luceac a fost distins cu premiul „Lecțiile istoriei” al Salonului Internațional de carte de la Iași (2001). Ulterior, a publicat volumele *Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki în Dieta Bucovinei. Din viața parlamentară a Bucovinei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, ediție bilingvă, cu stabilire de text, prefață, note şi comentarii de Ilie Luceac, traducerea textului german de Catrinel Pleşu, Bucureşti, Institutul Cultural Român, 2007, 368 p. și *Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812–1874)*, Cernăuți, Editura „Alexandru cel Bun” – Editura „DrukArt”, 2015.

Ilie Luceac a fost o voce distinctă în peisajul cultural al Bucovinei natale, fiind o prezență constantă în dezbaterile de idei, a participat la sesiuni, conferințe sau

BDD-A32752 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:14:00 UTC)

colocvii ştiinţifice naţionale şi internaţionale. Din anul 2005 şi până în 2016, Ilie Luceac a conferenţiat în cadrul manifestărilor Institutului „Bucovina”, despre: *Cultura ca formă de supravieţuire naţională. Modelul secolului al XIX-lea pentru Bucovina* (13 octombrie 2005); *Anul 1918. Elitele româneşti şi definirea identităţii românilor din Bucovina* (9 septembrie 2006); *Alexandru Hurmuzaki şi teoria psihologiei popoarelor în contextul comunităţii româneşti din Bucovina (a doua jumătate a secolului al XIX-lea)* (1 octombrie 2009); *Dimitrie Onciul şi junimea Bucovinei de altădată (18 noiembrie 2010)*; *Rolul familiei Hurmuzaki în procesul de modernizare a societăţii româneşti din Bucovina secolului al XIX-lea* (11 noiembrie 2011); *Eudoxiu Hurmuzaki şi viziunea sa modernă asupra istoriei şi psihologiei poporului român* (27 octombrie 2012); *Bucovina în amintirile scriitorului şi artistului plastic Partenie Masichievici (sfârşitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea)* (24 octombrie 2013); *Soarta unui fond familial din arhivele Hurmuzaki. Unele consideraţii* (16 noiembrie 2015), multe dintre acestea fiind publicate ca studii în periodicul „Analele Bucovinei”.

Am putea spune că trăirea acută a înstrăinării, a nedreptăţii istorice din 1940 şi a celor pe care le-a atras momentul invocat, mai ales că în multe din zilele sale petrecute în satul natal era nevoit să privească graniţa care desparte lumea şi istoria, a făcut să îi caute pe boierii Hurmuzaki, care, prin exemplul lor de demnitate şi dăruire, însemnau recursul la morală, la adevăr, reîntoarcerea la autenticul pe care bolşevicii şi urmaşii lor le voiau ocultate. De aceea, cărţile sale despre rolul familiei Hurmuzaki au fost bine primite în recenziile din ţară şi din paginile periodicului „Analele Bucovinei”.

A trăit adesea atmosfera voievodală a Moldovei depline atunci când, nu de puţine ori, s-a aflat la Putna şi Sucevița, în cadrul unor întruniri ştiinţifice sau la aflarea cuvântului ziditor de suflete rostit de stareţii acestor mănăstiri.

Ca un bun şi apropiat colaborator al Institutului „Bucovina” al Academiei Române şi al colegiului de redacţie al periodicului „Analele Bucovinei”, era preocupat de problematica diversă a domeniului nostru de cercetare, de aceea a trecut cu serenitate peste inabilităţile unora care scriau pe teme de istorie şi cultura Bucovinei, cultivând demersul ştiinţific autentic, întemeiat pe critica izvoarelor scrise. De aceea îşi asuma definiţia învăţatului francez Lucien Febvre: „L’historien n’est pas celui qui sait… il est celui qui cherche”.

Mai mult ca orice, Ilie Luceac a fost un om dedicat vocaţiei sale de profesor, mulţi dintre cei care l-au cunoscut în această ipostază rememorează lecţiile sale de o calitate metodică deosebită şi cuvintele sale de încurajare sau de stimulare a performanţei în învăţare, rostite cu respect cuvenit pentru cel din faţa sa. De aceea, lui Ilie Luceac – cel plecat atât de timpuriu dintre noi şi care trudea cu nădejde la proiectele editoriale pe care le întrupa cu osârdie – i se potriveşte afirmaţia Sfântului Maxim Mărturisitorul, conform căreia: „Virtutea este o manifestare a cunoştinţei, iar cunoştinţa este o putere susţinătoare a virtuţii”.

Marian Olaru

BDD-A32752 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:14:00 UTC)